

*Надія ДУДНИК,
Андрій ДМИТРИШИН
(Дрогобич)*

ВИМОГИ ДО ПЕДАГОГА У ПРОФЕСІЙНОМУ Й ОСОБИСТІСНОМУ САМОРОЗВИТКУ

Нова освітня парадигма в оновленні змісту, засобів, способів організації освітньої діяльності стосується всіх ланок надання послуг громадянам: від дошкільної до вищої освіти [2]. Тенденція до особистісно орієнтованої освіти трактується як збереження і розвиток творчого потенціалу людини, її спрямованості на самовизначення, стабільно активної життєдіяльності у змінних соціальних умовах, розуміння й раціонального використання ШІ, готовності у вирішенні життєвих викликів.

Хочемо звернути увагу на проблему вибудовування траєкторії особистісного зростання й активного професійного становлення студента. Адже сучасні заклади вищої освіти у підготовці фахівців до педагогічної діяльності зіткнулися з викликами, які посилюють вимоги до формування навичок уміння вчитися упродовж життя. Технологічний та інформаційний прогрес випереджують освітні реформи, міграція студентів, невпевненість у безпеці й увага до розв'язання проблем, пов'язаних з протистоянням агресору, зумовлюють переосмислення завдань та змістових компонентів в організації підготовки майбутніх спеціалістів до професійної діяльності.

Навчання протягом життя стає стратегічним напрямом, адже саморозвиток педагога з використанням цифрових технологій, розуміння необхідності розширення компетентностей у суміжних галузях знань, пошук і способи розвитку власних творчих здібностей для створення позитивної психо-емоційної атмосфери сприяють підвищенню мотивації до професійного розвитку. Важливим аспектом сучасного світу є цифрова грамотність у розширенні можливостей для пізнання нового, об'єднання з однодумцями, знайомство з інноваціями, гнучка форма відкритого доступу до нової інформації.

Майбутні педагоги, навчаючись в університетах в очній, дистанційній та змішаній формі, долають виклики воєнного стану і стають більш стійкими і свідомими у виборі професії, розумінні власної значимості у суспільстві.

Ефективним шляхом розвитку студента в період навчання в ЗВО є створення умов паралельного одержання фундаментальних знань з фаху і формування компетенцій у виборі освітніх траєкторій саморозвитку, який відповідає вимогам часу, а також забезпечує потреби особистості у її творчості, соціальній діяльності, громадянській активності. Демократичні засади функціонування нашого суспільства і європейський вектор розвитку окреслюють вимоги для якісної організації освітнього процесу в ЗВО:

- створення безпечних умов для проведення занять та дозвілля студентів;
- визначення оптимального формату навчання;
- активне використання технологій з використанням дистанційної форми навчання;
- цифровізація освітнього процесу (сайт закладу освіти, хмарні сервіси, освітні платформи, мобільні спільноти, електронна пошта, педагогічний патронаж тощо);
- увага до розвитку знань та умінь практичного застосування знань з цифрової грамотності;
- створення груп спеціалістів для надання професійної психологічної допомоги й підтримки за потреби;
- врахування особливостей співпраці зі студентами з прифронтових регіонів для вибудовування індивідуальної траєкторії їхнього професійного й особистісного розвитку.

На освітньому сайті українські дослідники аналізують переваги процесу навчання протягом життя як тенденції пульсу людства в епоху глобалізації, цифровізації і дають порівняльну таблицю, в якій порівнюють дані про кількість населення європейських держав, що отримують вищу освіту й прагнуть до саморозвитку. Дослідники зазначають, що «освіта протягом життя в усьому світі й особливо в розвинених країнах стає усе більш важливою сферою освітніх послуг» [3]. В аналізі форм здобуття освіти виокремлюють формальну як таку, що людина отримує після закінчення школи, шляхом проходження курсів підвищення кваліфікації як обов'язкового компонента; неформальну освіту з метою саморозвитку під час залучення до додаткових курсів, лекторіїв з інновацій; загальнокультурну освіту для підвищення ерудиції у спілкуванні, долученні до мистецтва, краєзнавства тощо.

Актуальними для студентів вважаємо такі три напрями неперервної освіти, які створюють перспективу професійного зростання сучасної цивілізованої людини, яка належить до європейської спільноти. Перша складова задовольняє потребу в оволодінні професією, що відповідає вимогам високотехнологічної економіки, створює перспективу реалізації особистості у процесі здобуття знань, професійній діяльності на благо суспільства і для самореалізації. Друга складова як додаткова освіта необхідна, бо підсилює інноваційний зміст компетенцій особистості у швидкозмінному світі. Споживачами послуг цієї частини системи неперервної освіти є соціально адаптована частина населення, яка отримує освіту послідовно на всіх її рівнях. А третя – задовольняє особисті прагнення у вихованні патріотизму, культурних цінностей, прояву творчості для емоційного піднесення, розширює соціальні взаємини, щоб людина могла виразити свої шляхетні риси.

Філософія освіти сучасної людини, особливо в період політичних, економічних та соціальних викликів в Україні потребує аналізу шляхів свідомого саморозвитку особистості з перспективою і планом у процесі професійного зростання, де баланс культуротворчих можливостей та фахових компетенцій можуть додавати впевненості людині, задовольняти її потреби в освоєнні нового. Тому студентам в освітньому процесі в ЗВО треба наголошувати на перспективах подальшого процесу освітнього поступу, що додає динамічності, віри в перспективу професійної праці, відчуття потрібності своєму народові, спільноті, радість творчості стають базою у формуванні світорозумінні і відчуття себе особистістю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дівінська Н. Діагностика професійних умінь викладача застосовувати інноваційні форми і методи навчання. *Проблеми освіти*. 2022. Вип. 2. С. 134–146.

2. Закон України «Про освіту»
<https://imzo.gov.ua/osvita/pisliadyplomna-pedahohichna-osvita-ta-profesiynny-rozvytok/zakony-ukrainy/>

3. «Освіта протягом життя: світовий досвід і українська практика»: аналітична записка
<https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/osvita-protyagom-zhittya-svitoviy-dosvid-i-ukrainska-praktika>